

וידוי של מפקד מחלקה

עברי הוא רגיל בצה"ל. בשאחי הגדול התגייס לבריגדה, למרתי עדיין כביה"ס העממי. במלחמת השחרור כמעט והצלחתי להשתתף, אולם גילי הצעיר הכשילני. כשהתגייסתי החילותי, כמו כל חייל, לעבור את שלבי „תוכנית ההתקדמות“ ועתה הריני מ"מ. במבצע „קדש“ לא התפרסמתי בעתון „במחנה“; הצלמים אלי לא הגיעו.

יותר, והיתה סובלת מספר קטן יותר של אבדות. משונה, אבל הנקודות הקטנות האלה פגעו בכושר הלחימה.

לפני התנועה לשטח הכינוס ערכתי מסדר ביקורת, ונתרדתי לראות את מצב הנשק והתחמושת. כולם ידעו שהנשק חייב להיות „מאה אחוז“, אבל הקנים היו מלוכלכים. התירוץ היה שחסרו כללי ניקוי. התחמושת לא היתה נקיה, כי חול ואבק חדרו למחסניות

ולאשפות. האמרה „אתה לוחם כפי שאתה מתאמן“ הודקרה אלי בכל חרי-פותה. עתה נדמה לי שאני מבין את מלוא משמעותה; קודם חשבתי שהיא זוגעת רק לטקטיקה. אולם טקטיקה בלי נשק? חבל שלא הבנתי ושלא הסבירו לי את המשמעות המלאה של החובות הקטנות הנובעות ממשפט רווי-נסיון זה. בכל לבי רציתי שמחלקתי תהיה ראשונה. בלילה עברתי בין אנשי מחלקתי כדי לודא שכל חייל ישן כשנשקו האישי וחגורו לידו, כי רק כך יהיה מוכן לפעולה מיד עם הנתן אות האזעקה. נאלצתי להעיר את מרבית

אנשי כדי שיבצעו את הוראה. בזאת לא נגמרו צרותי. כאשר הגענו למגע עם האויב, ואנשי התחילו לירות — ראיתי שהם יורים סתם, בלי מטרה. לפקודות האש שלי לא שעו; בקושי הצלחתי — אחרי צעקות ואף קללות — להפסיק את האש של מחלקתי. תחת אש האויב נאלצתי להטיף „ציונות“. נכון, כל חייל ידע שכל כדור עולה לנו הון. כולם ידעו זאת — אבל בזבזו את תחמושתם! כעת, בשעת הקרב, עלה בדעתי כי במקום פקודות-אש נתתי להם בומן האימון „בקשות אש“, ואין פלא כי לא הצלחתי להחדיר לדמם את משמעות-האש.

אמנם, הרבה נקודות זכו להבלטה במעשים ובדי-בורים — ולא בחזו אותן בתנאים של עייפות, צמא ומנות מזון קשות. אולם לא התמדנו בהדגשתן, ביצענו

מכתב זה אני כותב אליך מנקודת ראות לקח אישי. הרהרתי בדברים שעשיתי, וחשבתי כי אילו ניתן לי לעשותם שנית, הרי שהיו מספר נקודות שעליהן הייתי שם לב.

בכמה נקודות נכשלתי, ונכשלתי לחלוטין. לא הקפדתי כלל על משמעת שבילים, על הסוואה, על עישון בלילה. הקפדתי פחות מדי על הקמת רעש מיותר בלילה — על פטפוט. יתכן ואילו היה המצב

האירי פחות נוחה — הייתי מצליח יותר; אולם, הצלחתי זאת היתה נובעת או לא רק ממאמצי שלי, כשלוני במש-מעת שבילים היה בעיקר תוצאה של עצלות, והוא נבע בעיקר מן העובדה שלא הקפדתי על משמעת זאת מיום האימון הראשון. בנושא ההסוואה פשוט לא הלך לי; אמנם חסרו לי רשתות, אולם לא זאת היתה הסיבה העיקרית. בזמן האימון זולתי בהסוואה — ובזמן הלחימה הודיתי לחיל אויר על שמנע ממני אבידות מיותרות לחלוטין.

עתה אני מכה על חטא על שלא מנעתי עישון בלילה. אני מודה כי

הרעש של הדיבורים המיותרים בעת אימוני הלילה היה איום — ואני עברתי עליהם בשתיקה. אמנם סיפרתי לאנשי על תשמועי אויב ועל מארבים — אבל כל הסיפורים לא השפיעו על אנשי. תכופות הרגעתי את עצמי: „הרי פעם אמרתי להם שזה צריך לעשות, או כך צריך לעשות!“ נסיוני הקצר ב„קדש“ לימדני שאין להסתפק בדיבורים; צריך לתרגל את האנשים בביצוע נכון, ולהקפיד על הפרטים עד אשר „זה נכנס לדם“. זאת לא עשו לי, כשאני הייתי חייל — וזאת לא עשיתי אני לאנשי, כשנעשיתי מפקד. עתה אני מרגיש כי בכך פגעתי בכושרם של אנשי.

מחלקתי נלחמה יפה. אך אילו הקפדתי על נקודות אלה בזמן האימונים — היתה המחלקה נלחמת טוב

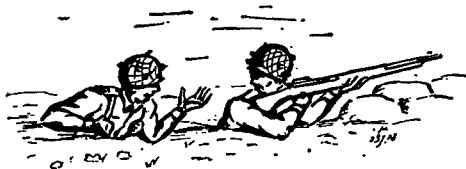

להודות לי על עקשנותי. והרי הייתי יכול להגיע לאותן תוצאות עצמן בלי ההתרוצצות המיותרת, לולא ויתרתי לאנשי בענין התחפרות טובה בעת האימונים.

מבהיל לזכור כמה זמן בזבזתי בעת המבצע על "דיבורים". הייתי חוסך זמן רב, גרון ועצבים אילו יכולתי להפעיל את כל אנשי עלי-ידי מתן פקודה קצרה, כגון, "היכון לקרב!", "הגנה הקפית!", "השתער!" במקום זה נאלצתי להפעילם עלי-ידי חזרה על מרבית שעורי השדאות — אלא שחזרה זו נעשתה ללא מערכים, ללא הכנה ללא זמן ותחת תצפית ואש אויב. אילו עמד לרשותי הזמן שבזבזתי על חזרות אלו — הייתי יכול לעשות הרבה יותר.

לא אימנו אותי למצוא תרופה נגד וירוס הנקרא "אדישות", או פשוט חוסר עירנות. כל עוד לא נראה — או נשמע — האויב, התנהל הכל בעצלתיים. זקיפים זלזלו בתפקידם, לא עצרו איש לזיהוי. כאשר הכרזתי על מצב הכן, ונשמעה אזעקה, התייצבו אנשי לאחר רבע שעה, ללא חגור ונשק — פשוט להכעיס. לא היתה ברירה, רצתי וצעקתי (בכלל — חדלתי להיות פופולרי), עד שהמחלקה הופיעה כפי שרציתי — אבל היה ברור מאוד שאף פעם לא תרגלתי כהלכה אזעקת כוננות. הייתי כל כך בטוח שהם יבינו... בסופו של דבר חילקתי את עומס העירנות שווה בשווה עם המפקדים שלי; ארגנתי תורנות עם המ"כים והסמל. כל אחד בתורו מילא תפקיד של מפקד תורן. זה הקל עלי את מילוי תפקידי ברגעי החרום.

בעצם היו פקודות מפורשות לגבי כל הנקודות האלה, אלא שהיו פקודות שביצעו אותן והיו כאלה

במקום פקודות — בקטנות אש

שלא ביצעו אותן. כל מה שלא היה נוח ונעים נמוג אל מאחורי ההכרה שלי, עד אשר נעלם. לאמיתו של דבר אין חידוש בנקודות אלה, אלא שחשבתי ש"פיטר" לא עוסק כגון אלה. חשבתי שבזה עוסקים "אנשי מנהלה" — מה גם שלא היתה לי דוגמה אחרת. היתה השקפה שביחס לזה "עוצמים

אותן כחלק מן השעור, הזכרנו אותן בסיכומי תר-גילים, הם היו אצלנו בבחינת תגובה מותנית, בבחינת שגרה. יתכן ועשינו זאת מתוך משמעת, משום שכך צריך לעשות. בשעת השעורים שלחתי חוליה לתצ-פית, פקדתי על תצפית הקפית וכד' — ובזאת הסתי-פקתי. אבל בתנאי עייפות ובעיקר כאשר נתתי לעיי-פות להתגבר עלי, התצפית כמעט ולא קוימה. במקום שתהיה טבועה בדמם של אנשי, היתה התצפית במח-לקתי כ"מצות אנשים מלומדה". כאשר שיחקתי

נחרדתי לראות את מצב הנשק

את הקצין הרענן והטרי, הכל התבצע אחרת. אפילו זכרתי כי טוב לדוח למ"פ שלי. בזמן המבצע שכחתי פעם להקפיד על תצפית הקפית, והייל אויב בודד, שטרם זרק את נשקו פצע אחד מאנשי. זה היה שעור יקר. אילו יכולתי לעשות רברס לזמן הייתי גותן שעורים קטנים, מתרגל וחוזר ומתרגל נושאים "קטנים" אלה עד אשר היו "יוצאים מהאף".

ההרצאה על פיזור ופריסה כמו התייצבה בפני עם אור ראשון בשטח הכינוס. גערות לא עזרו לי, אנשי הצטופפו כמו עדר. "לעזרתי" בא פגז מרגמה; מאותו פגז ואילך נתפזרו אנשי ונפרסו לא רק בשטח מוכה באש אויב, אלא אפילו בשטח שהיה רחוק מכל אויב. כל תרגילי ההגנה שערכת עם אנשי בשטחי האימון שליד המחנה — נשתכחו מלי-בם. עברתי מעמדה לעמדה. במקום חפירת חריץ עשו שוחות שנה, שאפשר לרקוד בהן הורה. רצתי אחרי כל אחד מהם, ו"עמדתי על ראשו" עד שחפר שוחה אשר תגן עליו בעת הפגזה. עזר אלוהים וההפ-גזה החלה.

אחרי ההפגזה כאשר ראו את תוצאותיה, באו כולם

בריאות. מצאתי שזה ענין של מוראל. חייל נקי ומצוחצח — נשקו, אף הוא נקי. אשר ל"פיטר", נתברר לי כל לא החבר'מן הוא ה"פיטר"; ה"פיטר" הוא החייל הערום והפעיל המפתיע את האויב בכל

במקום שעליו עמדתי התפוצץ פגז מרגמה

עת. הסיסמה היא לא "מוכן לעשות" אלא "לעשות ולעשות"...

אילו יכולתי לעשות הכל שנית, אילו יכולתי להחזיר את גלגל הזמן — הייתי עושה נקודות אלה ענין של טבע שני. אבל אין להחזיר את גלגל הזמן...

חשבתי ש"אחות נשק" מתבטאת בסידורי מ"צים, בביטול תלונות על אי נשיאת דסקיות או ציוד, או העדרות מהמחנה. בשעת ההסתערות על משלט נכסנו לאש-מגן, וסבלנו נפגעים. זמן לא היה לי. נדמה לי שהייתי קצת מבולבל, רצתי, צעקתי. חיל סחב אותי פתאום לשוחה. על המקום שעליו עמדתי נפל פגז מרגמה. עתה נדמה לי שהבנתי את משמעות "אחות הנשק". אני אפילו זוכר שאמרתי לו "תודה" — מלה כמעט זרה לי. על חברות יותר לא אדבר, ואשביע כל חבר שלי שלא ידבר אלא רק יעשה, ויעשה זאת בכל לב לכל חייל. כפי שאתה רואה לא למדתי במשך כמה ימי "קדש" לקחים אסטרטגיים וטקטיים. אבל למדתי כמה דברים "קטנים", אותם לא קניתי לעצמי במשך כל שנות שרותי. "קטנות" אלה הן הקובעות בקרב. זה מזכיר לי את הפתגם העתיק: "בגלל אבדן מסמר אבדה פרסה..."

מפקד מחלקה 3

עין". כמה נהניתי בקורס מההרצאה על אחזקת רכב, שיירות האפלה בלילה וכד' — המרצה הציג את הדבר בצורת משחקון. חשבתי אז שאין דבר פשוט מאשר תחזוקה טובה המונעת תקלות. נהג המכונה שעליה נסענו לא טיפל ברכב בשעת החניות, ואני אפילו לא הערתי לו על כך. הנהגים סגרו את הרוחים בשיירה, כדי שלא יעבור אותנו כלי רכב יורד או עולה — וגם אז לא הערתי דבר. בחגיגה כאשר סתמו את הציור — לא נזעקתי. היתה לי הרגשה שאני חבר'מן יותר מהאחרים. בלילה נהניתי מזה שהנהגים הבאים לקראתנו סונורו ע"י הפנסים של הרכב שלנו; ידעתי שצריך כאן לנסוע עם פנסים מאופלים אבל הרגשתי את עצמי כ"פיטר" אמיתי, שכללי הזהירות לא בשבילו נוצרו. אמנם שום דבר לא קרה, אבל אוכלת אותי הרגשה איומה: יתכן ופזיזותי זו השפיעה על המערכה, והאורות גילו לאויב את תנועת הכוח — ואני על זה לא חשבתי. נקודה זאת כואבת לי, ומצער אותי שלא אוכל לתקן את המעוות.

פעם דברתי עם אנשי על היגינה אישית. חשבתי אז שזה ענין של משמעת עצמית וגאווה אישית. אבל מה עשיתי בקשר לזה? שכחתי לדאוג לניר טואלט, הזקנים צמחו והלכלוך דבק בפנים — זקנים פרוצים מלאי אבק מהול בזעה, זו היתה דמות אנשי. ואני עומד נכלם ונדהם — אני אשם בוזהמת אנשי. כשהייתי ילד נהניתי מסיפורי הבריגדה והפלמ"ח על משמעת מים. בטיפשותי לא הוספתי דף חדש לסיפורים אלה. חיינו בלי מים, והיינו צמאים כאשר לא נמצאו מים — ובזבזנו מים כאשר אלה נמצאו בשפע. היו תופעות, שאיני יודע כיצד להסבירן. נדמה לי כי היו רגעים בהם שכחנו על קיומו של האויב. תחילה שמחנו לאפשרות ללבוש כפיות ובגדי די אויב ואף לשאת נשק אויב אולם כאשר מישוהו חשב חייל שלי למצרי... התפכחנו מהר. כאב לי מאוד, כי אמרתי לעצמי "אילו" — אבל כבר היה מאוחר.

זה לא הכל. לא חשבתי מראש על מה שעלול להיות. לא בדקתי אם לאנשי יש זוג גרבים וזוג שרוכים רזרביים. דבר קטן, כביכול. עד מהרה הצטערתי על כך...

נקיון וצחצוח בשדה הקרב זה לא רק ענין של